

Az Alföld-kutatás feladatairól beszél Bartucz professzor,

az Alföldi Tudományos Intézet igazgatója

(A Délmagyarország munkatársától) Jellegetesen mongolarcu, érdekes ember és kitűnő tudós ül szemben velünk az Embertani és Fajbiológiai Intézet igazgatói szobájában. Az előszobában, amelyen keresztül jöttünk, mindenütt koponyák, emberi csontok regélnek a messi multiról, vagy idegen rasszokról s itt, az igazgatói irodában fehér köpenyben fogad dr. Bartucz Lajos professzor, a fajkutatás modern tanszékének tanára, akit a ma nap nevezett ki a kultuskormányzat az Alföldi Tudományos Intézet igazgatójává. Az Alföldi Tudományos Intézet működése nemcsak szegedi, vagy alföldi, de egyetemes magyar szempontból is rendkívül nagy jelentőségű kell, hogy legyen: népünk, nemzetünk múltjának megismerése olyan erőforrás a jövőre nézve, amelynek felismerése a kultuskormány részéről magyar nemzeti érdekeket szolgál.

A Délmagyarország beszámolt már Bartucz Lajos professzornak az Alföldi Tudományos Intézet igazgatójává történt kinevezéséről. Most ennek kapcsán felkerestük a professzort s kérdést intéztünk hozzá az új és nagyjelentőségű tudományos intézet keletkezésére, működési körére és öt éves tervére nézve. Bartucz professzort ugyanis öt esztendő időtartamra nevezte ki a vallás- és közoktatásügyi miniszter az Alföldi Tudományos Intézet igazgatójává. Ez alatt az idő alatt olyan komoly tudós, mint Bartucz Lajos, minden bizonnyal szép és nagy feladatokat fog megoldani az alföldkutatás terén.

Az alföldkutatás csaknem 40 esztendő...

— Az alföldi tudományos kutatás gondolata régi keletű — kezdte nyilatkozatát Bartucz Lajos professzor —, a Magyar Földrajzi Társaságban merült fel először még az 1907—8-as években. A földrajzi társaság hozzá is látott a tudományos kutatásokhoz és Lóczy Lajos vezetésével megkezdte a Balaton környékének kutatását. Így készült el a Balaton híres monográfiája s ennek nyomán 1908—9-ben megindult az alföldi tudományos kutatás is. Bár akkor nem volt még Szegeden egyetem, mégis innen indult el az alföldi tudományos

Az összes egyetemi intézetek csúcsszerve lesz az Alföldi Tudományos Intézet

— Miután az Alföldi Tudományos Intézet csak úgy tudja a rá váró nagy feladatokat megvalósítani, ha az nem szűk egyetemi intézet, hanem tulajdonképpen az összes egyetemi intézeteknek mintegy csúcsszerve, ezért az egyetemi tanács az Alföldi Tudományos Intézet működésének ilyen szélesebb alapokra való helyezésével és szervezetének kiépítésével Kogutowicz Károly professzornak a múlt év őszén történt lemondása után engem bízott meg és a mostani miniszteri kinevezés tulajdonképpen ennek hivatalos megerősítése.

— Hivatalbalépésem után azonnal kapcsolatot kerestem a különböző alföldi törvényhatóságokkal s máris elmondhatom, hogy igen nagy megértést tapasztaltam. Minden remény meg van arra, hogy az állam is ugyanolyan hathatós anyagi támogatásban részesíti az Alföldi Tudományos Intézetet, mint amilyenben elsőként gróf Teleki Pál kezdeményezésére megalakult Országos Táj- és Népkutató, majd a budapesti tudományegyetem Magyarstudományi Intézete s végül a két év előtt megalakult Gróf Teleki Pál-Tudományi Intézet

kutatómunka. Szegeden tartotta ugyanis a Magyar Földrajzi Társaság vándorgyűlését Lóczy Lajos elnöklésével. Az ülésen Lóczy Lajos elnök hangsúlyozta az alföldi tudományos kutatás fontosságát és azt is, hogy a kutatómunka központjának Szegeden kell lennie. Ezt a mozgalmat a törvényhatóságok Szeged törvényhatóságának vezetésével élénken támogatták s meg is indult a munka, az Alföldnek földrajzi, néprajzi, embertani, régészeti, stb tanulmányozása.

— A szép kezdet, a nagy lelkesedés azonban hamarosan hanyatlani kezdett. Az Alföldkutató Bizottság nem kapott elég támogatást, majd a költségeket felemésztette az adminisztráció. A háború, a forradalom s a kommun végleg leheletlené tette később a kutatásokat. Kogutowicz Károly professzor kezdte újból megindítani az alföldkutatást 1926-ban. Lelkes munkát végzett, de nem volt elég anyagi támogatása, sem segítőgárdája. Így a megalakult Alföldi Kutatóbizottság nem tudott olyan működést kifejteni, mint amilyenre sikert lehetett volna elérni.

Bartucz professzor nyilatkozta a további részében rátért az Alföldi Tudományos Intézet megalapításának elindítására:

— A Horthy Miklós-tudományegyetem felállítására alkalmával, 1940-ben a magas kormányzói szöveg hívta fel az alföldi tudományos kutatás fontosságára a tudományos körök figyelmét és a szegedi egyetem egyik legfontosabb feladatává tette az alföldi kutatómunkát. Ezt az értékes gondolatot s célkitűzést felkarolta dr. Szily Kálmán kultuszállamtitkár s így született meg papíron 1942-ben az Alföldi Tudományos Intézet, egyelőre a Földrajzi Intézet keretén belül. Az Alföldi Tudományos Intézet vezetését akkor Kogutowicz Károly professzor vállalta s nagy agitációba kezdett a törvényhatóságok körében, hogy az intézet működését anyagilag megalapozza.

A törvényhatóságok — élükön Szegeddel — hathatósan láttak hozzá az intézet támogatásához, — folytatta Bartucz professzor nyilatkozatát. Majd arról beszél, hogy miként valósíthatja meg az Alföldi Tudományos Intézet reávaró feladatait,

részesült. Az Alföldi Tudományos Intézet programját is ezen hazai nagy kutató intézmények programjával óhajtom összhangba hozni.

A nagyjelentőségű új kutatómunka tehát megindul s a teljes siker reménye Bartucz professzor szavaiból biztatón csendül. Melyek azok a feladatok, amelyeket legfjabb — s mégis csaknem 40 esztendő — tudományos intézetünk maga elé tűz? Erre a kérdésre Bartucz Lajos professzor a következőkben válaszolt:

— A mi feladatunk a magyar Alföldnek, az Alföld mai és régi emberének, népeinek, emberfajtajának, azok természeti, történelmi, társadalmi, kulturális, gazdasági, biológiai és egyéb jelenségeinek a különböző tudományok módszereivel való felkutatása, feldolgozása, publikálása és ezáltal a magyar nemzetismeret terjesztése és hathatós előmozdítása. Ez olyan hatalmas, a magyar tudományok egész egyetemét felelőleg program, amelyet csak sok intézet, sok szakember együttes, lelkes munkával végezhet el; feltéve, ha első sorban az állam és az érintett törvényhatóságok a kellő támogatást megadják hozzá.

Ezeket a kutatásokat ma már nem lehet szobában, íróasztal mellett, a világtól elzárkózva elvégezni, hanem be kell járni az Alföld s egész Délmagyarország minden zegét-zugát s a helyszínen kell tanulmányozniunk a természetet, a tájat, a népet, a fajtát s a múlt történetének földfeletti és földalatti lévő minden bizonyítékát.

— Miben különbözik az intézet munkája más speciális intézetekétől?

— A mi munkánk egy-egy egyetemi intézetnek speciális irányú munkásságától abban különbözik, hogy az Alföldi Tudományos Intézet tulajdonképpen integrálni óhajlja az egyes tudományos intézetek működését. Az előttünk lebegő cél sohasem lehet szűk tudományos probléma, hanem mindig az egész magyar Alföld, az Alföld mai és régi népeire, első sorban magára a magyarságra vetítve. Mi tehát a szó szoros értelmében a legszélesebbkörű magyar nemzetismeret akarjuk művelni, hogy ebből a tudományos, tárgyilagos nemzetismeretből erőt és fegyvereket nyerjünk a jövő küzdelmeihez.

A Balkánra kiterjedő tudományos munka

Nyilatkozatának befejező részében Bartucz professzor nagyszerű perspektívát nyitott a szélesebbkörű, délkelet-európai jelentőségű kutatásoknak:

— Szem előtt tartjuk a nemzetisé-

Fej-

és derékfájás, idegesség, emelygés, tisztátalan telet gyakran csak az emésztőszervi zavaroknak következménye. Ilyenkor is kell a **DARMOS**

gekkel kapcsolatos kérdéseket is — mondotta —, sőt rajta leszünk, hogyha anyagi lehetőségeink megengedik, hogy kutatásainkat a Balkán felé, az ott élő népekre is kiterjesszük s vizsgáljuk azokat a kapcsolatokat és kölcsönhatásokat, amelyeket az elmúlt ezer esztendő alatt a szomszéd népekre gyakoroltunk s viszont. Munkatársaink nemcsak szegediek lesznek, nemcsak alföldiek, hanem mindenkit tárt karokkal várunk, aki az Alföld tudományos problémái iránt érdeklődik s azokban szívvel-leléssel, önzetlenül részt vesz. Ha a kellő anyagi és személyi támogatást megkapjuk, amelyre eddig minden jel megvan, bizony benne, hogy az Alföldi Tudományos Intézet hazánk kulturális életének, nemzetünk jelene és múltja megismerésének fontos tényezője lesz, melynek működése nemcsak Szeged, nemcsak az Alföldet és Délmagyarországot, de az egyetemes magyarságot is szorosan kell, hogy érdekelje.

Bartucz professzor befejezésül mindenki támogatását kéri, aki tud valamit tenni az új intézmény felvirágoztatásáért s munkájának eredményességéért. Mert ha támogatást kapnak, megindul a tudományos kutató munka az alföldi homokon és megtermi majd minden bizonnyal nemzetünk új erőfakasztó lelki gyümölcseit.

CSANYI PIROSKA

Hölveim! Eayszerre 130 kötetű munkáját végzi el a „Rapid” SUPER kézi kötőkönyv. A XX. század szenzációja! Munkája késimunka. Minden mint a köthető. Néhány óra alatt köthet pulóvert blúz vagy ruhát. Kezelése egyszerű. Ára 62.10 P. „RAPID” (98 tüvel) ára: 48.30 P. Kérje 19. lemerítőt. ÁRUFORGALMI KFT. Budapest, IV., Sütő-utca 2. telefont 3. Telefon: 183-85

Kilenc kereskedelmi szakma kérte Szegeden a hétvégi pihenő bevezetését

(A Délmagyarország munkatársától) Ismeretes az a vita, amely a kereskedők szombat délutáni 2 órai zárórája körül indult meg a textil és kötött-szövöttáru kereskedők kezdeményezése folytán. Az ügyben a kereskedelmi és iparkamarában értekezletet is tartottak, a tárgyalás azonban nem vezetett eredményre, ezért a kamara felszólította az egyes szakmákat, hogy jelentsék be óhajták-e a hétvégi pihenő bevezetését, vagy nem.

A kamarához a megjelölt határidőig a következő szakmák terjesztették elő a hétvégi pihenő elrendelése iránti kérelmüket: rőfös-, rövidáru-, könyv-, papir- és írószerkereskedők, üveg-, porcellán-, diszmu- és háztartási cikk kereskedők, fotóciikk kereskedők, látszereszek, orvosi műszerészeti cikk kereskedők, műszerészeti, villamossági, rádió, kerékpár, varró-gépkereskedők, cipőkereskedők, női- és férfiruhakereskedők, női kalapkészítők.

A szombati hétvégi pihenő bevezetése ellen csupán a szakmabeliek töredéke nyilatkozott és érvelésében főleg a szombati hetivásár szempontjait hozta fel. Ezzel szemben a hétvégi pihenőt kérő szakmák túlnyomó többsége arra hivatkozik, hogy délután 2 órára a hetivásár már lezár, tehát, ha szombaton délután 2 órától

kezdve elrendelik a hétvégi pihenőt a nyári időszakban, az sem a fogyasztó érdekeit nem érinti, sem a hetivásár forgalmát nem veszélyezteti. Természetes, hogy a hétvégi pihenő elrendeléséről nem lehet szó az élelmiszer árusító szakmákban.

A kamara a város polgármesteréhez április hó 19-én terjeszti elő javaslatát. A kamara azt javasolja, hogy a hétvégi pihenőt a nyári időszakra május 1-ével kezdődő szombattól augusztus 28-ával záródó szombattig rendelje el a polgármester délután fél 3-tól kezdve a fentebb felsorolt szakmákban. A könyv- és papirkereskedő szakmában a szombati hétvégi pihenőre vonatkozó rendelkezések augusztus 16-án hatályukat veszítik, tehát a könyv- és papirkereskedő szakmában augusztus 21-én az iskolai év kezdetére való tekintettel hétvégi pihenő megszűnik. A kamara ezután is közli azokkal az iparosokkal, akiknek szakmája részéről hétvégi pihenő iránti kérelmet terjesztettek elő, hogy a hétvégi pihenő a törvény szerinti csak a nyílt árusítási üzletekre vonatkozik, tehát az inari szakmákra ezt elrendelni nem lehet.

Amennyiben a polgármester a kamara javaslatát elfogadja, az erről szóló határozatról a kamara érdeklőségét kellő időben értesíti.

Husvétra! Boro, likörök és párlatok megbízható minőségben olcsó árban beszerezhetők **Sándor Béla** italáruüzletében, a Főpostánál.